

Kansainväliset osaajat osaksi eteläpohjalaisia yhteisöjä

28.12.2023

Etelä-Pohjanmaalla on satoja kansainvälisiä osaajia. Olen saanut tutusta kymmeniin heistä ja olen päässyt seuraamaan heidän suomen kielen oppimistaan, opiskelua, erilasiin yhteisöihin osallistumista, tavallista arkea ja työnhakua. Käytännön vinkkejä esimerkiksi työpaikan monikielisiin tilanteisiin ja suomen oppimisen hetkiin on olemassa runsaasti. Jos yrityksesi aikomus on palkata kansainvälisiä osaajia tai tarjota harjoittelupaikkaa, saat siihen tukea esimerkiksi täältä meiltä SeAMKista. Kerron seuraavaksi muutamista kokemuksistani kansainvälisten osaajien ja opiskelijoiden parista.

Valmistavasta opetuksesta korkeakoulutettujen koulutukseen

Olin perustamassa kotipaikkakuntani perusopetukseen valmistavan luokanopetuksen ukrainalaisille lapsille. Samassa työkollegoikseni sain kolme ukrainalaista osaajaa eri ammattialoilta, mutta läheltä kasvatus- ja opetusalaa. Aloitimme sellaiselta puhtaalta pulpetilta, jonka kannen päällä ei ollut ainuttakaan yhteistä sanaa samalla kielellä, mutta jo parissa kuukaudessa tilanne oli aivan toinen: meillä oli useita erilasia tapoja kommunikoida päivän tilanteista ja suomen oppiminen oli alkanut. Tapaani toimia kuuluu ajatus jokaisen yhdestä kielellisen repertuaarin resurssista: hymy, fyysinen ele, on hyvä alku yhteisen kommunikaation rakentamiselle, minkä vanavedessä mielekäs yhteinen kielenoppisen alkutaival on ilo aloittaa. Kieltä opitaan yhdessä tehden niin lasten kuin aikuistenkin kanssa. Olen toiminut aikuisten kotoutumiskouluttajana ja päässyt seuraamaan alueellamme toteutuvaa kotoutumiskoulutusta Sedu Educationin järjestämänä ja useiden opettajien toimesta. Olen myös kouluttanut korkeasti koulutettuja maahanmuuttaneita opettajana

Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnassa usean vuoden ajan. Keskeinen havainto kaikessa vuorovaikutuksesta on, että jokainen koulutukseen osallistunut kansainvälinen osaaja ja opiskelija kohdataan yksilönä kantaen mukanaan kokonaisen elämänhistorian, asettuen siihen juuri hetkeen tulevaisuustoiveiden saattelemana.

Kielestä huolimatta ihmisellä on elämä kerrottavanaan

Meillä kaikilla on omat kokemuksemme, tarinamme, jotka toimivat pohjana sille, keitä olemme. Tämän, aika arkipäiväisen asian, käsittäminen auttaa rakentamaan yhteistä vuorovaikutusta ilman yhteistä kieltäkin: kielen oppija kohdataan elämäntarinaansa rakentavana yksilönä, joka haluaa oppia ja osallistua uudella kielellä yhteisöjen, kuten työpaikan toimintaan. Vaikka se ei heti onnistu yhteisellä kielellä, on tärkeää tietää, että kun hänelle annetaan mahdollisuus kokea kuuluvansa joukkoon, hänen kielenoppimisensa ottaa harppausaskeleita eteenpäin. Silloin meidän panostukseksemme jää suomen kielen puhuminen eikä haittaa, vaikka väliin putkahtaisi englannin kielen sana, viittoma, kuva tai ele – ne kaikki ovat osa meidän jokaisen erilaisista resursseista koostuvaa kielellistä repertuaariamme. Sitä laajasti käyttämällä voimme tukea erilaisen ihmisten kokemaa kuuluvuuden tunnetta. Tuntiessaan kuuluvansa yhteisen ryhmän toimintaan, on mahdollista, että suomen kielen oppija kokee kielenoppimisen mielekkääksi, tavoiteltavaksi haasteeksi ja alkaa sitoutuneemmin sosiaalistua kieleen. Voimme tehdä paljon sen eteen, että kansainvälinen osaaja kokee kuuluvansa joukkoon ja samalla parantaa hänen kielen oppimistaan ja kotoutumistaan.

Kotoutuminen mielekäs ja monisyinen prosessi

Sujuva kotoutuminen Suomeen ja suomalaiseen yhteiskuntaan helpottuu verkostoitumalla, oppimalla suomen kieltä, löytäen ystäviä ja töitä sekä osallistuen erilaisiin yhteisöihin. Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen osaamiskeskuksen mukaan (i.a.) kotoutumisprosessi on aina kaksisuuntainen, missä yhteiskunnan vastaanottavuus parantaa vuorovaikutusta edistäen maahanmuuttaneen kotoutumista ja monimuotoistaen suomalaista yhteiskuntaa. Kotoutuminen on näin ollen maahanmuuttajan omakohtainen prosessi, joka rakentuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa. Maahanmuuttaneen yksilöllisen näkökulman ymmärtäminen on keskeistä kotoutumisprosessia ajatellen. Kansainvälisille opiskelijoille ja työn perässä muuttaneille uusi kieli ja kulttuuri tuovat mielekkäitä oppimisen hetkiä, mutta myös haasteita. Kotoutuminen on vahvasti henkilökohtainen tunne, joka rakentuu osana elämäntarinaa ja identiteettiä (Kinossalo ym. 2022). Sosiaaliset suhteet ovat tässä avainasemassa vahvistaen kieleen sosiaalistumista ja halua oppia kohdemaan kieltä, mikä edelleen helpottaa yhteiskuntaan osallistumista (Intke-Hernandez, 2020; Kinossalo ym. 2022). Toisin sanoen sosiaalisen osallisuuden kokemus vahvistaa yhteisöön kuuluvuuden tunnetta (Jääskeläinen, 2020, myös Filippou, 2019), mikä parantaa kielen oppimista ja siten edelleen yhteisöihin osallistumista (Intke-Hernandez, 2020; Kinossalo ym. 2022).

Myönteisten kokemusten syntyminen pienestä kiinni: sosiaalisia tilanteita ja keskustelua

Positiiviset kokemukset, yhteenkuuluvuuden tunne ja kotoutuminen voivat saada alkunsa erilaisista toimista. Sosiaaliset tapahtumat ja akateemiset tai työpaikan tilaisuudet voivat parantaa kuuluvuuden tunteen lisäksi maahanmuuttaneen ymmärrystä uudesta kielellisestä ja kulttuurisesta ympäristöstä. Epämuodolliset tilaisuudet tarjoavat mahdollisuuksia sosiaalistua uuteen kieleen ja innostua sen oppimisesta (Inke-Hernandez, 2020). Vuorovaikutteiset arjen tilanteet ovat erityisen rikastuttavia oppimisen paikkoja kulttuurin ja kielen suhteen sekä vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta. Joskus esimerkiksi myös työharjoittelu voi ollakin kieliharjoittelua, jossa kansainvälinen osaaja tutustuu hallitsemansa ammattialan työpaikkaan kuunnellen kieltä ja pikkuhiljaa osallistuen vuorovaikutukseen. Suomalaiseen työ- ja oppimisympäristöön sopeutuminen ja itsenäiseen opiskeluun tai tehtävien suorittamiseen tottuminen voivat saada etua myös aikaisempien kokemusten peilaamisesta ja uusien opiskelutekniikoiden oppimisesta. Keskustelut aikaisemmista ja uusista opiskelutavoista tai työkulttuureista voivat helpottaa uuden ympäristön ymmärtämistä. Tällaiset keskustelut ja tilaisuudet voidaan sisällyttää opintoihin, työharjoitteluun ja työpaikoille ja samalla tunnistaa jokaisen yksilön elämäntarinan ja aikaisempien kokemusten heijastumia suhteessa uuteen ympäristöön (vrt. Filippou, 2019). Ohjaajan antama myönteinen palaute ja rohkaisu vaikuttavat myönteisesti suoriutumiseen opinnoissa ja työelämässä. Jokainen kaipaa kuulluksi tulemisen kokemusta, mikä vahvistaa tunnetta siitä, että kuuluu joukkoon.

Lopuksi

Yhdessä alueen moniammatillisten palveluiden kanssa SeAMK toimii kansainvälisyyden lisääjänä ja alueellisena kotoutumisen edistäjänä erityisesti kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden tukena. Kotoutumisen edistämisessä pyritään luomaan ratkaisuja, jotka huomioivat kielen ja kulttuurin moninaisuutta sekä edistävät yhdenvertaisuutta pedagogisesti ja kielitietoisesti (TTL, 2023). Sosiaalisten suhteiden muodostuminen ja verkostojen rakentaminen vaikuttavat siihen, miten kansainväliset osaajat kokevat kotoutumisensa ja osallisuutensa työpaikalla, korkeakouluyhteisössä ja Suomessa yleisesti. Näiden tekijöiden myönteinen vaikutus voi vahvistaa motivaatiota opiskella, kehittää omaa osaamista, oppia kieltä ja pysyä alueella. Ymmärtämällä paremmin opiskelijoiden ja maahanmuuttaneiden monisyisiä kokemuksia voimme kehittää ratkaisuja, jotka edistävät heidän kotoutumistaan ja tekevät heidän opiskelustaan, työelämästään ja kokonaisvaltaisesta kotoutumisestaan mielekkään polun osaksi hänen elämäänsä. Lue lisää tästä teemasta artikkelistamme, jonka löydät alla olevasta linkistä sivulta 303. Kinossalo, M., Prisada, J., Arola, M. & Mendez, A. (2023). OSAAJIA TYÖELÄMÄÄN KANSAINVÄLISTEN TUTKINTO-OPISKELIJOIDEN KOTOUTUMISEN EDISTÄMISEN AVULLA. Teoksessa: Seliina Päällysaho, Terhi Junkkari, Mari Salminen-Tuomaala, Sirkku Uusimäki, Minna Karvonen & Silja Saarikoski (toim.) Seinäjoen ammattikorkeakoulu asiantuntijana, yhteistyökumppanina, kouluttajana ja TKIO-toimijana Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja. A. Tutkimuksia 40. https://www.theseus.fi/handle/10024/815009 Maiju KinossaloAsiantuntija, tutkija, kansainvälisen opetuksen palvelutSeAMK Kinossalo toimii SeAMKissa kotoutumisen asiantuntijana ja tekee kasvatustieteen väitöskirjaa. Hän tutkii elämäntarinallisen identiteetin rakentumista, kotoutumisen edistämisen

ja osallisuutta parantavia käytänteitä sekä monikielisen lukutaidon kehittymistä. Kinossalo koordinoi kotoutumisen edistämisen hankkeita. Monikielisen työyhteisön keskeisiä elementtejä löydät tästä linkistä. Lähteet: Filippou, K. (2019). Students' academic self-efficacy in international master's degree programs in Finnish universities. International journal of teaching and learning in higher education, 31(1), 86–95. https://www. isetl.org/ijtlhe/pdf/IJTLHE3231.pdf Intke-Hernandez, M. (2020). Maahanmuuttajaäitien arjen kielitarinat: Etnografinen tutkimus kieliyhteisöön sosiaalistumisesta [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda. http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-6838-2 Kinossalo, M., Jousmäki, H., & Intke-Hernandez, M. (2022). Life-story pedagogy for identity: Through linguistic and cultural recognition to participation and equity. Apples – journal of applied language studies, 16(2), 99–119. https://doi.org/10.47862/apples.111953 Jääskeläinen, R. (2020). Nudging for inclusive student experience in higher education [ylempi AMK-opinnäytetyö, Laurea]. Theseus. https://urn.fi/ URN:NBN:fi:amk-202001271634 Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2023). Maahanmuuttajien kotoutuminen. Haettu 19.9.2023, https://okm.fi/maahanmuuttajat-ja-kotoutuminen Työterveyslaitos. (i.a.). Kielitietoisuuteen herääminen. Haettu 16.8.2023, https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/monimuotoisuus-ja-inklusiivisuusasiantuntijaorganisaatiossa/kielitietoisuuteen-heraaminen Työ- ja elinkeinoministeriö. (2021). Kotoutumisen sanasto: 1. laitos (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Kotouttaminen. 2021:54). Työ- ja elinkeinoministeriö. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-931-5 Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen osaamiskeskus. (i.a.). Kotoutuminen.fi. https://kotoutuminen.fi/etusivu